

RÉGI MAGYAR MEGFIGYELÉSEK.

307. Kettős gyümölcsök. Ez 1604 esztendőben Kolosváratt és mindenütt ez vidéken és az egész Erdélyben mindenféle gyümölcs bűvön termett, melynek természetében ez volt memorabile, hogy soha ember annyi kettős gyümölcsöt nem látott, mint az esztendőben a fákon termett öszve, mind szilva alma, és minden egyéb gyümölcs, úgyannira hogy egy jól termett fáról egy véka almát leszedtetnek, mely öszveragadva volt, szilvában és körtvélyben azonképen. Az piaczon is több öszveragadott gyümölcsöt senki nem említi, hogy valaha árultanak volna. Hi foetus arborei in prodigium non temere verterunt. Melyről azt jövendőlték az okos emberek, hogy ez két ország-beli magyaroknak az magyarszágiaknak és az erdélyieknek ennyi sok veszedelem után össze kell confederalatni, et in unam societatem tandem coalescent. (Szamosközy Tört. följegyzései 231. l.) ZELLER A.

308. Gyümölcs a fa törssén. Tokallybann a' Tisztelendő Péter Kapucinusok kertében egy sima, és majd minden göts nélkül lévő szilva fán, nem messze a' tővétől, mint egy két három arasznyira, a' fa derekán, minden levél nélkül, tsupa szárral, egy szép meg-ért szilva szem találtatott, mellynek nézésére sok értelmes bölts emberek el-mennek, és meg-vallják, hogy soha ilyen gyümölcsöt, illy helyén természetnek lenni, nem hogy emlékeznének, de még hírét sem hallották, és úgy-is látszik mintha ezen dolog a természet szokott uttyán kívül esett volna. (M. Hirmondó 1784. 614. l.)

309. Az őszi kökörösín, mint időjós. Székelyföldről. Ennek a' kedvetlen ősznek hideg dérral sietését jövendőlték a' természetben némely növények (Plánták) is, mint elein és fagyoson jövendőnek. Említsem tsak az őszikét vagy ősz kökürtsint (Colchicum autumnale), mellyet itt Gusaly-ülő-Virágnak neveznek; ez, jöllehet Szep-temberben szokta rendes virágzását kezdeni: de ebben az esztendőben a' mi mezőnkön lehetett találni Virágját Kis-Ászszony-Havának 14-ik napján. (Ugyanott 1785. 800. l.)

310. Alöcs-fa. Az az Alöcs-fa, a' mely Száz Esztendőben edgyszer szokott virágozni, Erdélyben Bontzida nevű faluban a' Méltóságos Gróf Bánfi György Ur ö Excellentiája Virágos kertében meg-virágozott, melynek

tsudájára sokan járnak, és már a' gyümölcstét mindenek nagy ohajtással várják. (Ugyanott 1785. 544. l.)

311. Nádmész-főzés hazánkban. Sopronbann a' Nádmészfőzés (Zucker Raffinerie) elkezdődött volt már 1794-dik esztendőben: hanem most még nagyobb tökéletességre vitették. Ó Felsége kegyesen meg-engedte, hogy a' mely Társaság, ezen Nádmészfőzésnek tétetésére össze-állott, nevezhesse magát: Tsász. kir. privilégialt Sopronyi Nádmészfőzés' kormányzékének. (Bétsi Magyar Hirmondó 1796. 603. l.)

312. Mérgek kutak és gyökerek. Gyömörön, Pest Vármegyében minden 3 s 4 hétig tartó hévség és szárazság után, ha eső esik, és a marhákat kútból itatják; az itatás alatt rend szerent hat hét, most pedig Pünkösöd hav. 17. napján 22 darab marha veszett s döglött-meg. Gombán-is kezd illyen helyl támadni; bizonyos lapos és posványos helyen egy ember lova legeltetvén, megdöglött, ugyan azon a helyen más embernek ökre. Ezt nem híven Bagoly István nevű öreg ösz-ember, mivel ő mindenkor Gombán lakott, még-is soha sem tapasztalta; ökrét oda hajtotta, az-is megdöglött. Úgy a Hevesi erdőn-is akár mennyi makk légyen; a sertéseket belé hajtani nem merik; mivel bizonyos gyökereknek turkálása és meg-evése után el-vesznek. (M. Hirmondó 1780. 345. l.)

313. A sáskák 1783-ban. Rosnyórtól Sz. Iván havának 20-dikán. A mult őszszel megmaradott sáskák tojási most a melegben nagyobb részt mind ki-keletek, és imitt amott fel-is kezdettek repülni ezen állatotskák, noha még nem annyira szárnyasak, hogy helyről meszszebbre-is el-repülhetnének; nagyobbak az öreg hangyáknál; olly csoportba gyűlnek öszve, hogy hangyák fészkeknek tartathatnék; némelly helyeken nagyobbak-is találtaknak, szárnyasak, és jobbára zöldek; azért igen-is esedeznének a lakosok a Nemes Vármegyének, hogy ezen rosznak idején elejét venni 's orvoslását keresni méltotzatnék.

A Szolga-Biró Úr, ki azon tojásokkal megtelt helyeken szemlélésére küldetett volt, a Vármegye rendének azt hozá hírül; hogy Kecsd helységnek délre hajló földén, a kösziklás helyeken, és gyalog fenyők között olly nagy sokasága volna azon állatotskákknak, hogy a kösziklák úgy látszatnának,

mintha mákkal meg-vólnának hintve, vagy hangyák lepték volna-el, és a fű egészen ki vólna rágva. Mivel azért a kösziklák között sem ki-nem lehetne vájni, sem a sertésekkel fel-nem lehetne etetni, leg-alkalmatosbknak gondolná, hogy ha az emberektől 's barmoktól öszve tiprattatnának, vagy meg-gyűjtött szalma tekertsekkel ki-égettetének. (M. Hirmondó 1783. 419—20. l.)

Mivel a mint a minap említettett, Nemes Gömör Vármegyének hírré tétetett, miként hogy a sáskáknak megmaradtott tojásaik külömbfélé helyeken ki-kezdettek kelni, azért minden egyéb dolgok abba hagyattatván, egyedül ezen rosznak ki-irtására fordított minden gondolkodás. Ki-küldettek tehát az emberek 2000-en kosarakkal, kapákkal, ásókkal, falapátokkal; a Substitutus Vitze Ispány, és 4 Szolga Biró Urak menvén velek, és 12 vigyázó rendeltetvén melléjek, hogy azon egész nap és étszakánn fáradoznának a ki-kelt sáskák megfojtásábann és vesztésében; másnap ismét más 2000 ember küldetett amazoknak fel-váltásokra. Meg-vólt nekik parancsolva, hogy akár a réteken, akár a szántóföldeken találandanak sáskákat, még a gabonát is le-kaszállyák, hogy tovább ne terjedjen azon roszsz, a hol találtattak, mind öszve tiprották az emberek, és végtére szalmát

hintvén meg-égették. Ezt tselekedvén több Vidékekben-is, kevés napok múlva az egész tartomány szerentsésen meg-szabadítottat ezen roszsztól. (U. o. 431. l.)

Szegedről ezen hónapnak (Szt. Mihály hava) 18-dikán iraték, hogy azon tájékokon nem régen sok sáska szállott volna meg, mellyeknek ki-irtásán noha minden igyekezettel rajta voltak, sokat el-is vesztettek, de tellyességgel meg-nem akadályoztathatták, hogy imitt amott meg-ne maradtanak volna, mellyek tojásokat hagyván, jövő tavaszra elég galyibát tettek (U. o. 606. l.)

Szegedről. A jövő kikeletet már előre is rettegéssel várják. Taval őszszel eme városnak tér határait egynehány mért földnyire meg szállották fellegesen a' sáskák, ott hagyván tenger tojományokat. Minden kitelhető szorgalommal azon vólt ugyan a' váras, hogy ki irthatná. Háromszor mentenek ki a' mezőre mindenkor nagy sereggel: utólszor öt ezeren vóltak a' tojás pusztításon. Sokat tettek ugyan enynyi számmal, de lehetetlen vólt még is telylyesen ki törteni. Ettől a' maradványtól retteg még mind a' váras, mind pedig az az egész vidék: mint hogy a' jövő tavasznak lágy melegére ki kelhet; ha tsak a' kemény hideg meg nem vesztette. (U. o. 1784. 43. l.)

Közli LENGVEL BÁLINT.

TÁRSULATI ÜGYEK.

A Forgó Tőke pénztári kimutatása 1892. évi junius végén.

(Ebbe nincsenek beleértve az alaptőke, az országos érdeklő tudományos kutatások és a könyvkiadó vállalat számlájára eső bevételek és kiadások.)

M e g n e v e z é s	1891		1892		M e g n e v e z é s	1891		1892	
	frt	kr.	frt	kr.		frt	kr.	frt	kr.
B e v é t e l.					K i a d á s.				
Pénztári maradék a megelőző évről	5658	37	6148	51	Alapítványul iratott	2000	—	2000	—
Alapítványi és takarékpénztári kamatok	1902	15	2045	33	Természettud. Közlöny	5541	02	5866	09
Oklevelek díja	1225	—	644	—	Népsz. előadás, Pótfüzet	1444	25	1733	58
Folyó évi tagsági díjak	18534	50	18372	—	Könyvtár	1092	79	1216	87
Tagdíjhátralékok	537	—	893	50	Oklevelek kiállítása	330	—	157	20
Előre fizetett tagdíjak	58	40	56	—	Kisebb nyomtatványok	360	04	355	13
Eladott kiadványok, Pótfüzetek	4164	29	4391	77	Irodai költség	38	10	56	70
Vegyesek, postapénzek, hirdetések	47	47	17	24	Házbér	840	88	840	88
Összesen	32127	18	32568	35	Bútorok és eszközök	16	10	85	40
					Fűtés, világítás	161	36	199	06
					Postaköltség	189	18	158	85
					Vegyesek	201	29	164	53
					Tiszti díjazás	4485	56	4455	66
					Szolgák fizetése	560	—	600	—
					Rendkívüli kiadás	345	62	638	42
					Pályakérdések	—	—	300	—
					Összesen	17606	29	18828	37

LENGVEL ISTVÁN, pénztárnok.